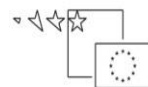




REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA ŠOLSTVO IN ŠPORT



LUK
LJUDSKA UNIVERZA KRANJ



Naložba v vašo prihodnost
OPERACIJO DELNO FINANCIRA EVROPSKA UNIJA
Evropski socialni sklad

Točka CVŽU DOM STAREJŠIH OBČANOV PREDDVOR

U t r i n k i

*Vseživljenjsko izobraževanje –
v sodelovanju z Ljudsko univerzo Kranj*

Pastir



Doma s mo imeli do šestnajst ovc, poleg ovc pa še ovna. Vsako pomlad smo zbrali še ovce iz okoliških vasi in jih skupaj odgnali na pašo. Bilo jih je tudi sedemdeset.

Oče je čredo zgodaj zjutraj, ko se je komaj danilo, spustil iz staje, ta pa »pospešeno« na goro. Sam sem takrat imel šest let, zato sem zjutraj hodil na sosednji hrib gledat, kje so se krave pasle. Potem sem stekel domov in povedal očetu in mami, kje so se krave ustavile.

Okrog štirinajste ure sva z materjo odšla na Jelovico po čredo. Iskanje je včasih trajalo tudi več ur. Če je namreč čreda še počivala in se zadrževala v kaki kotanji, jo nisva videla in sva odšla mimo. Potem sva kolovratila po planoti in iskala. Več sreče sva imela potem, ko sva čredo našla. Usmerila sva jo proti domu. Kmalu pa sem moral po čredo sam. Tako je zahteval oče. Vedno sem imel s seboj malo soli, da sem živali lažje prignal domov .

Kot »mulc« sem moral okopavati tudi krompir, koruzo in opravljati druga lažja poljska dela. Moral sem skrbeti, da je bilo vedno dovolj kurjave za štedilnik in – če je bilo potrebno - za kmečko peč za peko kruha.

V zimskem času sem »kidal« sneg in ga vozil v potok. Naše ogromno dvorišče je moralo biti vedno čisto. Okenska stekla so bila zakovana v led cel mesec ali celo dva, odvisno od tega, koliko časa je zmrzovalo. Včasih je bilo celo 20 ali 25 stopinj po ničlo. Snega je zapadlo veliko več kot danes, skoraj meter in več.

V zimskem času sem tudi »rofkal« koruzo in prebiral fižol ter kuril kmečko peč. Torej niso delali samo odrasli, svoje dolžnosti smo imeli tudi otroci!

Takšno je bilo moje življenje. Prostega časa je bilo zelo malo. Pomagal sem tudi krmiti živino, poprijel pa sem tudi za druga dela. Seveda pa sem se včasih delu skušal tudi izogniti in sem pobegnil, vendar sem moral biti vedno ob pravem času doma.

Zgodilo se je tudi, da ni bilo vse v redu in je eden od staršev uporabil leskovo olje. To je bilo kar precej hudo. Tudi po šibo sem moral sam v grmovje! Tako sem večkrat prejel leskovo plačilo.

Kaj pa danes? Samo »žurke«, izleti in razmišljanje, kje preživeti šolske počitnice. Sam sem živel v takšnih časih, ko je bilo treba samo delati.

stanovalec

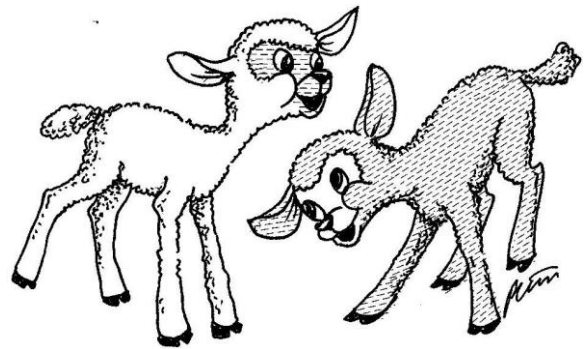
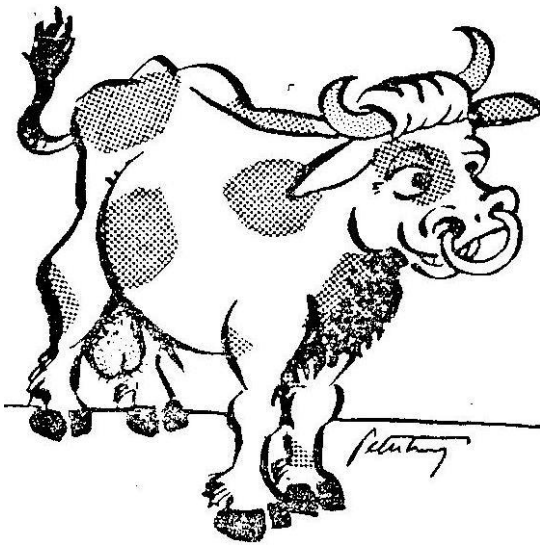
Sivka

Pasti sem začela že pri sedmih letih. Sicer sem takrat hodila v italijansko šolo, ker pa je pastir zbolel, sem morala na pašo namesto njega. V spominu pa mi je ostala krava Sivka, ki se je vedno »izgubila«, ko je bilo treba s paše domov. Zelo rada je ušla na njivo z zeljem in zeljnate glave jedla kar lepo po vrsti.

Sivka mi je večkrat ušla in o tem je slišal celo škof, ko me je birmal. Kako mi je bilo nerodno!

Nekoč pa so iskali tudi mene. V gozdu sem pasla gospodarjeve ovce, **krave** in bikce, nato pa pri ovcah v jaslilih zaspala. Našli so me šele zvečer.

stanovalka



Sreča

Ko sem bila majhna, sem se krav zelo bala. Kasneje pa sem pasla tudi tri krave naenkrat, na enem »štiku«.

Večkrat so mi sorodniki pripovedovali zgodbo iz časov, ko sem bila še dojenček. Mama in teta sta delali na polju, mene pa sta puščali samo doma. Ko se je mama vrnila s polja, je navadno najprej zakurila v štedilniku, potem pa pogledala še v mojo sobo, da bi preverila, če spim.

Nekoč pa je najprej odprla vrata moje sobe, me odnesla v kuhinjo in se šele potem lotila kurjenja. Ker pa teta tega ni vedela, je še ona pogledala v sobo in se zelo prestrašila. Nad posteljo, v kateri sem ležala, se je namreč podrl strop. Prepričana je bila, da me je strop poškodoval. Jaz pa sem bila na varnem pri svoji mami!

Mama mi je velikokrat rekla, da me je čuval angel varuh, zato me je takrat pravočasno odnesla v kuhinjo.

stanovalka

Lasje, spleteni v kite



Včasih sem imela dolge temne lase. Mati mi je spletala tako dolge kite, da sem na njih lahko sedela.

Nekega dne mi je mati povedala, da bom kmalu odšla služiti in da mi tam ne bo nihče več spletal tako dolgih kit. Torej je treba kite odrezati, to pa naj naredi kar sosed po nedeljski maši, ki je navadno sicer strigel le moške.

Ko me je oče zagledal brez kit, je iz hlač potegnil pas in me začel neusmiljeno pretepati. Stara sem bila deset let in njegovega početja nisem razumela. Kite sem potem hranila dolga leta.

Včasih so bili namreč odrezani lasje cenjeni, saj so si bogati ljudje iz njih izdelovali lasne vložke in lasulje.

Dolgi lasje pa so bili tudi »modni«. Starši so želeli, da dekleta spletamo kite, pa tudi sama dekleta smo se rade ponašale z njimi!

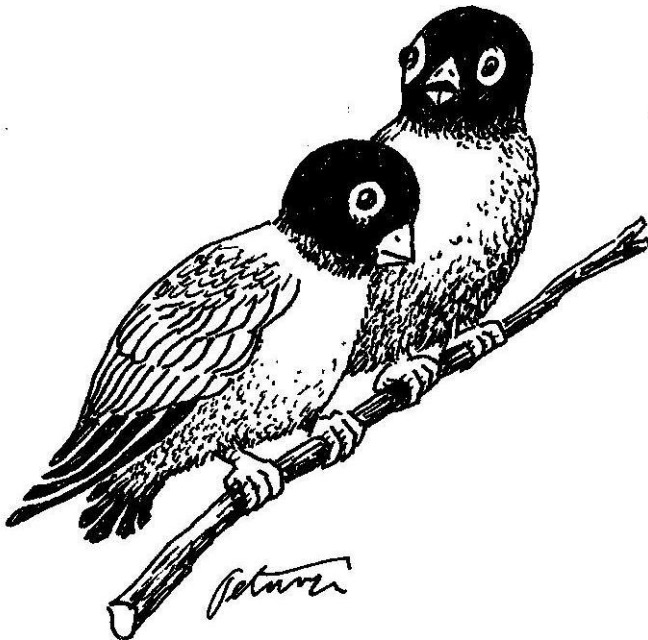
stanovalka

»Crkljanje«

»Crkljati« so znali tudi včasih. Pa ne samo otroke, ampak tudi živali!

Tako je imela naša mama »scrkljano« kravo. Kravi je nosila pomije, zato jo je krava vedno čakala. Ko jo je zagledala, je stekla k njej in popila pomije.

stanovalka

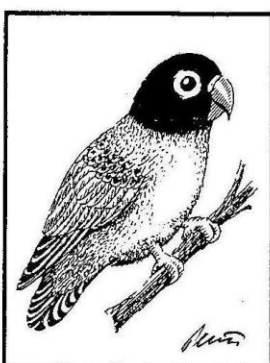
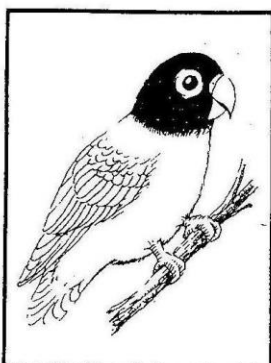
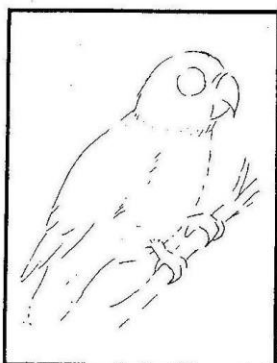


"Prav zaradi preprostih stvari je življenje vredno svojega imena, zaradi prijetnih, temeljnih stvari, kakršne so ljubezen in dolžnost, delo in počitek ter življenje z naravo."

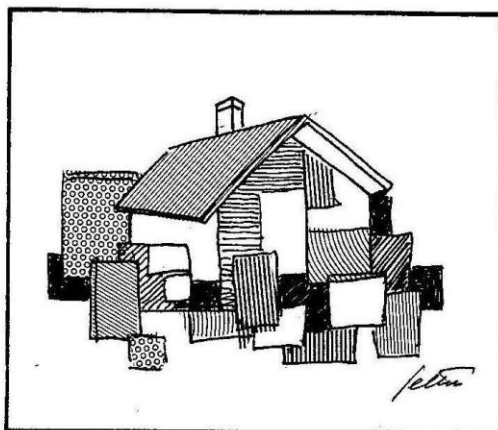
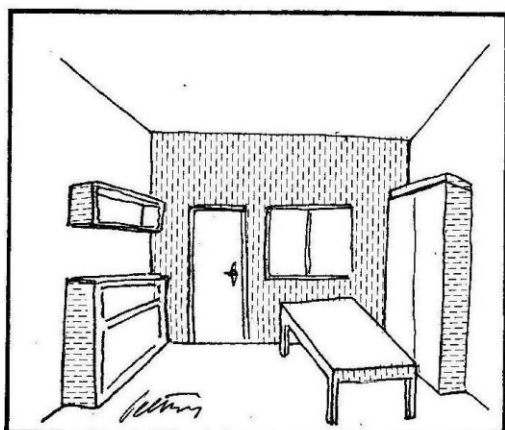
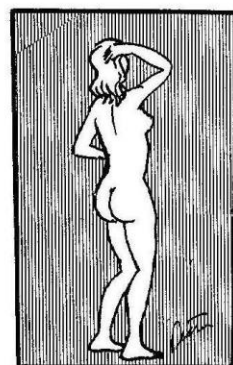
Laura Ingalls Wilder

V septembru smo se s pomočjo »Potovanja z besedo in sliko skozi čas« seznanili tudi z osnovami likovne umetnosti.

Provine likovnega izražanja



**TOČKA
ČRTA
BARVA**



**SVETLOBA
PLOSKEV
TELESNOST
PROSTOR**

**Mirjana Debelak, prof.
Ljudska univerza Kranj**

Izlet na brniško letališče

8. julija smo se zbrali pred glavnim vhodom. Delovna terapevtka Lidija nas je posedla po sedežih v kombiju.



Vreme nam žal ni bilo naklonjeno. Bolj smo se bližali letališču, bolj je deževalo. Toliko je le prenehalo, da smo se povzpeli na opazovalno teraso. Na terasi smo se posedli. Nismo dolgo čakali, saj so se letala kmalu začela premikati. Končno smo dočakali zanimiv prizor: v nebo se je dvignila prva leteča in grmeča pošast. Eno letalo pa je tudi pristalo. Kmalu smo našteli še več letal, in sicer so kar tri letala vzletela, štiri pa so pristala. Potem smo se še okrepčali in se počasi odpravili nazaj v Preddvor. Čeprav nam je vreme grdo ponagajalo, nismo bili slabe volje. »Kislo« je bilo le vreme! Ta izlet je bil torej – kljub dežju – enkratno doživetje.

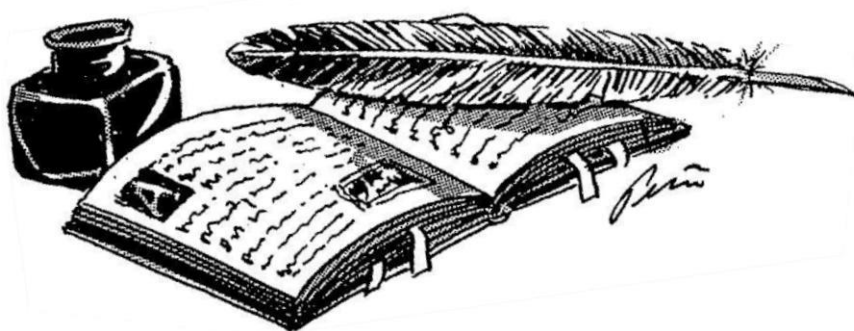
Teden kasneje je šla na podoben izlet še ena skupina. Imeli so se še lepše, saj jim je bilo vreme bolj naklonjeno.

stanovalec

Moji dnevniški zapisi

Kako čas beži! Ne morem verjeti, da je poletje minilo, da so sončni dnevi vedno bolj redki in da nas mraz vedno bolj opozarja, da tudi zima ni več daleč.

To pa ne pomeni, da se nič ne dogaja. Zjutraj še vedno najprej hitimo na zajtrk, potem pa na telovadbo, kjer Nežka poskrbi, da se dokončno »prebudimo«. Pa še razgibamo se, kar bistveno pripomore k boljšemu počutju.



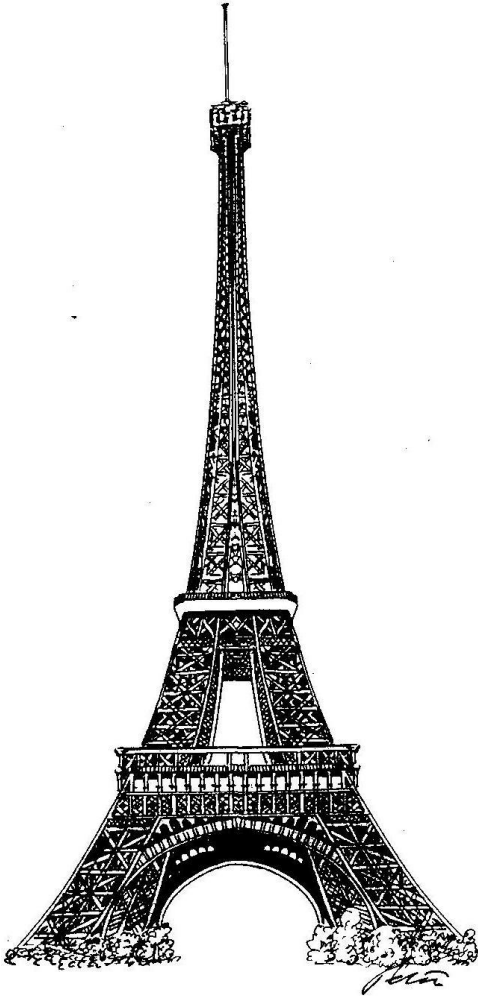
Življenje v domu teče po »začrtani« poti. Prostovoljci in zaposleni v Domu vedno znova poskrbijo, da je vsak dan

posebej malo drugačen in zato toliko bolj zanimiv. K nam prihajajo različni posamezniki in različne skupine, lepo pa je, da nas obiskujejo tudi otroci iz Preddvora in kranjski dijaki. Vsak po svoje prispeva k bogatenju in lepšanju jesenskih dni.

Sami pa se radi udeležujemo izletov. Tako smo bili v Volčjem Potoku in na Brezjah. Pa naj še kdo reče, da smo starejši radi le doma!

Stanovalka

Z letalom v Pariz



Bližajo se praznični dnevi, ki so za vsakogar izmed nas nekaj lepega in prijetnega, včasih tudi težko pričakovanega.

Zame pa ima december še poseben čar, saj vedno znova podoživljam trenutke, ki sem jih prav pred božičnimi prazniki preživela v Parizu.

Potovanje v Pariz je bilo glavna nagrada na tomboli v Domu starejših občanov Preddvor. Tombola je bila ena izmed popestritev vsakoletnega piknika, na katerem se zberemo stanovalci, povabljeni pa so tudi naši svojci. Hči mi je podarila srečko in sreča je bila – dobesedno – na moji strani. Nagrajena sem bila z dvodnevним izletom v Pariz.

Ko sem slišala, da sem dobila letalsko vozovnico za Pariz, sem bila najprej presenečena, potem pa seveda neizmerno srečna. Med prevzemanjem nagrade sem zapela šaljivo pesem, ki mi je v trenutku prešinila misli: »Jaz pa pojdem v Pariz, da si kupim novi fris.«

To sicer ni bilo moje prvo potovanje. Potovala sem že prej, vendar so bile razdalje mnogo krajše. Predvsem pa nikoli nisem potovala z letalom!

Na potovanje se seveda nisem odpravila sama, saj sem takrat imela že 79 let. Spremljala me je hči, ki je rekla, da greva na »misijo nemogoče«.

In končno polet z letalom in prečudoviti Pariz! Sprejel naju je v vsej svoji lepoti, s toplim sončnim vremenom in prelepo okrašen. Ker je hči profesorica zgodovine in zemljepisa, sem imela poleg vsega še »zasebnega« vodiča. Lepšega si tudi v najlepših sanjah ne bi mogla želeči. Ogledali sva si številne

znamenitosti mesta, najbolj pa me je prevzel mogočen Eifflov stolp.

Pariz je obe s hčerko tako navdušil, da sva želeli veselje deliti tudi s prijatelji, zato sva napisali kar 17 razglednic.

Na koncu pa še enkrat polet z letalom domov. Že samo pogled iz letala, »pogled z neba«, je nekaj enkratnega in nepozabnega. Nekateri sicer trdijo, da se bojijo letal, jaz pa ne samo, da sem uživala, tudi treme nisem imela, kaj šele, da bi se bala.

In takih spominov človeku ne more vzeti nihče; vedno nas bogatijo in »grejejo«.

stanovalka

Zgodil se je čudež

Bližali so se božični prazniki, zato smo se lotili čiščenja, saj je bila včasih navada, da je za praznike hiša še bolj čista kot druge dni.



Veselo na delo! Bila sem že v letih, zato nerodna in nespretna, vendar sem se čiščenja porcelana in stekla lotila sama, saj nisem marala pomoči. Prepričana sem bila, da bom delo sama najbolje opravila.

Stvari sem prenašala sem ter tja in ko sem imela v rokah posodo, polno kozarcev, porcelana in figuric, mi je posoda nenadoma padla iz rok. Najbolj hudo pa je bilo, da je bil med predmeti tudi

čudoviti kipec Marije, mamino darilo, star več kot sto let. Ne boste verjeli, da je med razbito posodo le ta kipec ostal nepoškodovan! Klečala sem na tleh, pobirala črepinje in se čudila.

Kipec sem kasneje podarila hčerki, saj vem, da je pri njej popolnoma na varen.

R. F., stanovalka

Božični večer

Vsako leto smo komaj čakali, da bo božič. Praznikov smo se veselili vsi, najbolj pa otroci. Ko se je znočilo, smo s kadilom in žegnano vodo hodili po hiši in okrog nje, ne glede na to, koliko snega je zapadlo.

Procesija je bila dolga, saj nas je bilo veliko. Spominjam se, da smo se toplo oblekli in obuli, stric je hodil spredaj in nosil kadilo, eden od otrok pa je nosil žegnano vodo. Vedno smo začeli na polju, kjer je stric povedal, da kdor hoče po našem polju teč, mora tako reč: «Jezus, nazareški kralj, usmili se nas.» To je ponovil trikrat.



Ker je bil mizar, smo nato morali najprej v delavnico in tam vse pokaditi in požegnati, nato pa še v hlev ter na senik in šele potem v hišo. Ker je bilo v hiši veliko prostorov, smo za obhod potrebovali veliko časa. V hiši smo najprej molili, nato pa peli Sveto noč in še nekatere

druge pesmi, nazadnje pa so nas v kuhinji čakale pečenice in zelje.

Po končani večerji smo šli v dnevni prostor, kjer smo brali večernice ali prebirali verske pravljice. Potem pa smo odšli še k maši, ki smo jo otroci zaradi utrujenosti navadno prespali. Po maši smo navadno hitro tekli domov, toda spomini na tiste čase so, klub mrazu, izjemno lepi.

I. M., stanovalka

Aprilski dnevnik

»April sedemkrat na dan kmeta s polja spodi.«

Posebno mesto v tem mesecu ima najprej prvi april, »dan vseh norcev«. Če koga ta dan potegnemo, pravimo, da smo ga »naaprilili«. V ljudski zavesti se v zvezi s prvim aprilom pojavlja nevera – torej to ni primeren dan za kako koristno reč ...

Končno smo spet dočakali pomlad – zelenje, cvetje in ptičje petje. Pomlad sicer nastopi že 21. marca in traja tri mesece, vendar pa prav aprila vse tako čudovito ozeleni. Včasih smo radi nabirali aprilska oziroma spomladanska zelišča, saj smo

vedeli, da imajo veliko moč. Nabirali smo baldrijan, ga sušili in polagali v omare in predale, saj smo verjeli, da bo odganjalo molje in preprečilo, da bi se obleka kasneje strgala.



Na Slovenskem pa aprila praznujemo tudi jurjevo. Najbolj znan je belokranjski Zeleni Jurij, kjer ga okitijo z zelenjem, v roke mu dajo zeleno brezo, on pa hodi od hiše do hiše ter poje obredno pesem »Prošel je prošel, pisani vuzem, ...«. Zeleni Jurij namreč

simbolizira zmago pomladi nad zimo in če ga sprejmemo z darovi, nam bo v prihodnjem letu prinesel blagostanje ...

Stanovalka

Utrinke zbrala in pripravila Mirjana Debelak